

Thông báo một trường hợp biến chứng do bỏ quên stent JJ niệu quản được điều trị tại Bệnh viện Trung ương Quân đội 108

A case report complications due to forgotten stent JJ at 108 Military Center Hospital

Trần Đức Dũng, Trần Đức,
Trần Văn Linh, Dương Xuân Hòa

Bệnh viện Trung ương Quân đội 108

Tóm tắt

Mục tiêu: Thông báo một trường hợp có biến chứng gãy stent JJ làm 3 đoạn, tạo sỏi bàng quang và nhiễm khuẩn niệu do bỏ quên sau mổ sỏi niệu quản 6 năm. **Đối tượng và phương pháp:** Nghiên cứu mô tả bệnh nhân nói trên được chẩn đoán và điều trị mổ nội soi kết hợp mổ mở lấy stent JJ thành công. **Kết quả:** Nguyên nhân là do bệnh nhân quên stent JJ sau mổ được chẩn đoán xác định: Chụp X-quang hệ tiết niệu và chụp CT scan ổ bụng. Bệnh nhân được mổ nội soi kết hợp mổ mở lấy stent JJ, ra viện sau 1 tuần. **Kết luận:** Bỏ quên stent JJ là hiếm gặp và gây ra nhiều biến chứng. Nội soi niệu quản có hoặc không tán sỏi hỗ trợ là phương pháp ít xâm hại và hiệu quả trong xử trí các biến chứng, đôi khi có hết hợp mổ mở.

Từ khóa: Bỏ quên stent JJ, nhiễm trùng niệu, tạo sỏi.

Summary

Objective: Report a case study of JJ stent fracture in three after ureteral stones by ureteroscopy six years ago, causing bladder stones and urologic infection. **Subject and method:** A case-report study was performed on a patient with ureteroscopy combined with open surgery for JJ stent removal was successfully. **Result:** The cause is that the patient forgot the stent JJ after ureteroscopy for six years. The diagnosis was determined: KUB X-ray and CT scan. The patient was managed with ureteroscopy combined with open surgery for JJ stent removed and discharged seven days later. **Conclusion:** Forget about JJ stent is rare and cause many complications. Ureteroscopy with or without gravel support is a less invasive and effective method for management of complications, sometimes combined with open surgery.

Keywords: Forgotten JJ stents, incrustation, urinary infection.

1. Đặt vấn đề

□ Ngày nhận bài: 18/11/2017, ngày chấp nhận đăng: 18/1/2018

Người phản hồi: Trần Đức Dũng,

Thông stent JJ được sản xuất đầu tiên vào năm 1978 [2], đây là dụng cụ phổ biến dùng trong các phẫu thuật và thủ thuật tiết

Email: dung.tran2412@gmail.com - Bệnh viện TWQĐ 108

niệu giúp giải phóng tắc nghẽn niệu quản dẫn lưu nước tiểu từ thận xuống bàng quang và nhiều lợi ích khác. Tuy nhiên, nếu bỏ quên có thể gây ra nhiều biến chứng như: Tạo sỏi, đứt gãy, di chuyển sỏi mắc kẹt và gây nhiễm trùng niệu, tắc nghẽn niệu quản.

Chúng tôi xin thông báo một trường hợp biến chứng do bỏ quên stent JJ niệu quản 6 năm, đã được chẩn đoán và điều trị thành công tại Bệnh viện Trung ương Quân đội 108, nhằm mục đích rút kinh nghiệm trong việc theo dõi bệnh nhân đặt stent JJ niệu quản cũng như việc chẩn đoán và xử trí các loại biến chứng của stent JJ bị bỏ quên.

2. Đối tượng và phương pháp

2.1. Đối tượng

01 bệnh nhân (BN) biến chứng gãy stent JJ làm 3 đoạn do bỏ quên sau mổ sỏi niệu quản 6 năm tại tuyến trước, được điều trị tại Khoa Tiết niệu - Bệnh viện Trung ương Quân đội 108.

2.2. Phương pháp

Mô tả trường hợp bệnh (case-report).

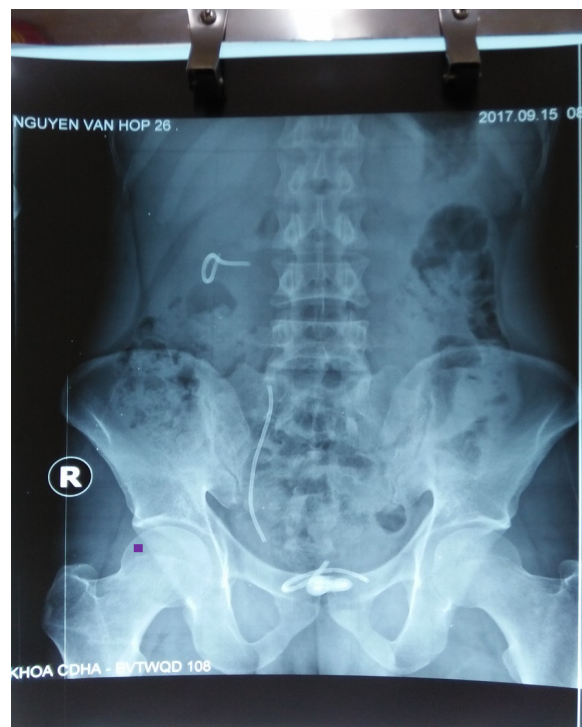
3. Kết quả

3.1. Đặc điểm bệnh nhân

Bệnh nhân Nguyễn Văn H, 26 tuổi, số HS: 17701609, vào viện ngày 15/09/2017 với chẩn đoán: Stent JJ niệu quản phải sau tán sỏi nội soi bị bỏ quên năm thứ 6, lắng đọng canxi, tạo sỏi, gây nhiều đoạn nằm ở bể thận, niệu quản và bàng quang.

Bệnh sử: Cách đây 6 năm, BN đã mổ nội soi tán sỏi niệu quản phải tại bệnh viện tuyến trước, sau mổ có tiểu buốt, rất, thỉnh thoảng đái máu, không đau, không sốt, không tái khám theo hẹn. Các triệu chứng ngày càng tăng dần, đi khám Bệnh viện Trung ương Quân đội 108 phát hiện còn stent JJ niệu quản phải. Ngày 15/09/2017 vào điều trị tại Khoa Ngoại Tiết niệu, Bệnh viện Trung ương Quân đội 108 với toàn trạng khỏe mạnh, đái buốt, rất, đái máu, không đau, không sốt.

Kết quả chụp X-quang hệ tiết niệu: Hình ảnh stent JJ niệu quản phải gãy làm 3 đoạn: 1 đoạn trong bể thận, 1 đoạn ở niệu quản 1/3 giữa - dưới, 1 đoạn trong bàng quang lắng đọng canxi tạo sỏi bao quanh stent JJ ở đoạn bàng quang và bể thận.

Hình 1. Stent JJ gãy làm 3 đoạn

Kết quả: Stent JJ gãy làm 3 đoạn, có sỏi bao quanh đoạn stent JJ trong bàng quang, chức năng thận phải còn tốt.

Hình 2. Hình ảnh chụp CT scan ổ bụng

3.2. Kết quả phẫu thuật nội soi rút đoạn stent JJ niệu quản có kết hợp mổ mở

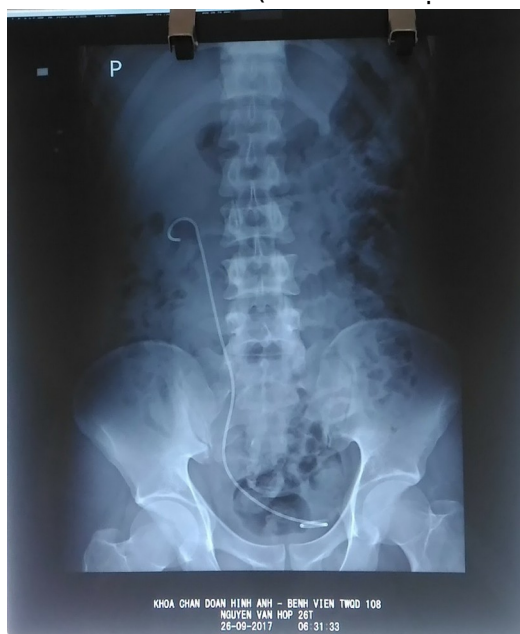
Chiến lược phẫu thuật: Chúng tôi nhận thấy đây là trường hợp khó, có nhiều nguy cơ khi xử lý. Nếu tán sỏi trong bàng quang và gấp đoạn stent JJ này trước thì ca mổ dễ thất bại, không lấy được 2 đoạn stent JJ trong niệu quản và bể thận vì khó quan sát lỗ niệu quản phải do có thể tổn thương bàng quang trong lúc tán sỏi, bụi sỏi làm mờ phẫu trường.

Chúng tôi chủ động nội soi rút đoạn stent JJ nằm trong niệu quản trước bằng rọ Domia, đoạn này rút thuận lợi do không có sỏi bao quanh stent.

Tiếp tục rút stent JJ đoạn trong bể thận xuống tới 1/3 giữa thì khó khăn vì có sỏi kém cản quang bám quanh stent JJ, quyết định tán sỏi đoạn trong bàng quang bằng laser, bơm rửa lấy sỏi vụn và mảnh stent JJ gãy, cuối cùng mổ mở lấy nốt đoạn stent JJ còn lại. Bệnh nhân ra viện sau 7 ngày.

Hình 3. Hình ảnh 3 đoạn stent JJ được lấy ra sau phẫu thuật (mảnh sỏi vụn trong bàng quang sau tán sỏi laser)

Hình 4. Stent JJ niệu quản mới đặt sau phẫu thuật

4. Bàn luận

Tạo sỏi là biến chứng thường gặp nhất của stent JJ bị bỏ quên, kèm theo 1 số biến chứng khác như: Stent JJ di chuyển, đứt gãy làm nhiều đoạn, nhiễm trùng niệu, tiểu máu, tắc nghẽn và suy thận. Nguyên nhân tạo sỏi gồm nhiều yếu tố: Thời gian đặt thông, nhiễm khuẩn niệu, rối loạn chuyển hóa, tiền căn tạo sỏi [3],...

Theo tác giả Trần Lê Phương Linh và cộng sự nghiên cứu trên 12 trường hợp: Đóng sỏi 11/12, đứt gãy: 1/12, di chuyển 1/12 [1].

Theo El-Faqih cho rằng tỷ lệ đóng sỏi là 9,2% khi thời gian đặt stent JJ dưới 6 tuần, 47,5% từ 6 đến 12 tuần, 76,3% trên 12 tuần [6].

Cũng có nhiều ý kiến mâu thuẫn nhau về quan niệm cho rằng thành phần cấu tạo

ống thông cũng là một yếu tố tạo sỏi. Tunney và cộng sự cho rằng silicon ít tạo sỏi nhất, tiếp theo là Polyurethane, Silitek, Percuflex TM và hydrogel coated polyurethane [4], ngược lại Wollin và cộng sự cho rằng loại thông và thời gian đặt thông không liên quan đến khả năng tạo sỏi [5]. Bệnh nhân của chúng tôi thời gian bỏ quên thông là 6 năm và chất liệu stent JJ không rõ, hậu quả là bệnh nhân này có nhiều biến chứng: Tạo sỏi bàng quang, gây stent JJ, nhiễm khuẩn niệu: *Streptococcus*.

Tác giả Trần Lê Linh Phương và cộng sự 100% bệnh nhân được điều trị nhiễm trùng niệu trước mổ và 100% nội soi rút stent JJ có kết hợp tán sỏi laser hay siêu âm [1], ca bệnh của chúng tôi cũng điều trị nhiễm khuẩn trước mổ và nội soi rút stent JJ có tán sỏi bằng quang kết hợp mổ mổ, lý do mổ mổ là đoạn stent JJ nằm trong bể thận có sỏi cứng nên không thể tán sỏi laser, để đảm bảo an toàn chúng tôi mổ mổ lấy nốt đoạn stent JJ bể thận.

5. Kết luận

Đặt stent JJ trong phẫu thuật tiết niệu là thủ thuật cần thiết và phổ biến. Tuy nhiên bỏ quên stent JJ là hiếm gặp và gây ra nhiều biến chứng. Nội soi niệu quản có hoặc không tán sỏi hỗ trợ là phương pháp ít xâm hại và hiệu quả trong xử trí các biến chứng, đôi khi có kết hợp mổ mổ. Chúng ta cần cân nhắc sự cần thiết giữa lợi ích và biến chứng có nên đặt stent JJ trong phẫu thuật tiết niệu. Cảnh báo các cơ sở y tế về việc tư vấn cho bệnh nhân có đặt stent JJ trước khi xuất viện.

Tài liệu tham khảo

1. Trần Lê Linh Phương và CS (2014) *Nhân các trường hợp biến chứng do bỏ quên thông DJ niệu quản*. Tạp chí Y Dược Học - Hội nghị KH thường liên lần thứ VIII 8/2014, tr. 148-151.

2. Singh I (2003) *Indwelling JJ ureteral stents - a current perspective and review of literature*. Indian J Surg 65: 405-412.
3. Bultitude MF (2003) *Management of encrusted ureteral stents impacted in upper tract*. Urology 62: 622.
4. Tunney MM, Keane PF, Jones DS et al (1996) *Comparative assessment of ureteral stent biomaterial encrustation*. Biomaterials 17: 1541.
5. Wollin TA, Tieszer C, Riddell JV et al (1998) *Bacterial biofilm formation, encrustation, and antibiotic adsorption to ureteral stents indwelling in humans*. J Endourol 12: 101.
6. El-faqih SR, Shamsuddin AB, Chakrabarti A et al (1991) *Polyurethane internal ureteral stents in treatment of stone patients: Morbidity related to indwelling times*. J Urol 146: 1487.
7. Ahmet A (2013) *The forgotten ureteral stent in children: From diagnosis to treatment*. The Journal of Urology 189(3): 1054-1060.